
Tőkés: Európának védenie kell a veszélyeztetett nyelveket

2013. 3. 22.

Szerdán, 2013. március 20-án, Brüsszelben, az Európai Parlament kulturális szakbizottságának (CULT) rendes ülésén szakértők meghallgatásával kezdődött meg az Európai veszélyeztetett nyelvekről szóló jelentés-tervezet előkészítő vitája.

Bevezetőjében a szakbizottság elnöke, **Doris Pack** német néppárti képviselő azt hangoztatta, hogy a veszélyeztetett nyelveket nem szabad összekeverni a kisebbségi nyelvekkel, ez a jelentés nem a kisebbségekről, hanem a veszélyeztetett nyelvekről szól – éppen ezért bizottsági elnökként egyetlen olyan módosító javaslatot sem fog átengedni, mely „rossz irányba vihetné a jelentést”. Az Európai Szabad Szövetség (EFA) frakciójához tartozó **Francois Alfonsi** korzikai jelentéstevő ezzel éppen ellenkezőleg, azt hangsúlyozta előterjesztésében, hogy a veszélyeztetett kisebbségi nyelveket védelmezni kell, mivel egyetemes európai értéket képviselnek. Az Unión belül most is vannak elnyomó nyelvi politikák, habár nyilván jobb a helyzet, mint a '80-as években. Különbséget kell tenni ugyanakkor az egyes konkrét helyzetek között, ugyanis, míg például a magyar nyelv európai szinten nem veszélyeztetett, Romániában azonban igen.

Tőkés László, a dokumentum néppárti árnyék-jelentéstevője örömmel üdvözölte, hogy Francois Alfonsi személyében egy korzikai felelőse van a nagy fontosságú ügynek. Itt, Brüsszelben a 23 hivatalos nyelv akadálytalanul használható munkánk során – olyan ez, mint egy álom. Ezzel szemben azonban olyan uniós tagállamok is vannak, ahol üldözik, tiltják egyik vagy másik nyelv használatát. Példaként a csángók helyzetét említette, akiknek egyes falvaiban manapság is büntetik és megfélemlítik azokat, akik a csángó-magyarot használni, tanulni akarják. A román parlamentben pedig egyenesen botrányos volna magyarul megszólalni, miközben itt, Brüsszelben vagy Strasbourgban ez egészen magától értetődő. Az is ismeretes, hogy a sportéletben az utóbbi évtizedekben, illetve a nacionálkommunizmus idején miképpen szorították perifériára az erdélyi magyarokat. A kisebbségi nyelvek nemcsak azért fontosak, mert a többnyelvűség netalán gazdasági haszonnal jár, hanem azért is, mert önmagukban értéket jelentenek. Az „értékek Európájában” még akkor is védelmet érdemelnek, hogyha „ráfizetéssel” járnak – hangsúlyozta az EP-képviselő. Az erdélyi szászok és svábok falvai olyanokká váltak, mint a kihalt kagylók, mintegy hétszáz ezer német ajkú tűnt el Erdélyből. „Mi, magyarok nem akarunk ugyanerre a sorsra jutni... s már csak ezért sem tudok egyetérteni Pack elnök asszonnyal, hiszen a kisebbségi nyelvek szinte mindig veszélyeztetett nyelvek is egyben. Jogi és politikai védelmet kell tehát biztosítani számukra, mivel egy nyelv egyben egy élő közösséget is jelent és annak megtartó ereje” – zárta szavait Tőkés László.

Az **UNESCO** veszélyeztetett nyelvekről szóló atlaszát ennek főszerkesztője, **Christopher Mosley** mutatta be. A jelenleg a világon létező mintegy hatezer nyelvnek közel a felét fenyegeti a teljes eltűnés veszélye. A folyamat azonban nem megállíthatatlan, az államok, kormányok nagyon sokat tehetnek azért, hogy egy-egy nyelvet megóvjának a megsemmisüléstől. Az UNESCO 2002-ben indította útjára ez irányú kutatási tervét. Az ebben részt vevő tudósok a veszélyeztetettség hatos fokozatú skáláját állították fel. Ezen egyébként a csángó-magyar nyelv, de az erdélyi szászok nyelve is súlyosan veszélyeztetett nyelvként szerepel.

Az 1992-ben elfogadott **Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának** alkalmazásáról szóló tapasztalatokat **Adina Nichifor**, az Európa Tanács illetékes titkárságának a munkatársa mutatta be. Amint kifejtette, a Charta, noha a „veszélyeztetett nyelvek” kifejezést nem használja, mégis egyedülálló intézményes eszköz Európában a közösségek és nyelvek védelmére. Külön is kihangsúlyozta, hogy ratifikációja kötelezővé vált az Unióhoz csatlakozni kívánó államok számára – bár az is igaz, hogy több jelentős EU-tagország, köztük például Franciaország, ezt az alapdokumentumot mind a mai napig nem fogadta el.

A **Nyelvi Sokszínűségért Hálózat (Network to Promote Linguistic Diversity - NPLD)** munkáját **Meirion Prys Jones** és **Vicent Climent-Ferrando** mutatták be. A regionális és kisebbségi nyelvek támogatása gazdasági felhajtóerőt is jelenthet egyben. Éppen ezért a többnyelvűséget óvnia, becsülnie kell Európának, az Unióban méltányos nyelvi sokszínűséget kell teremteni, azonos jogállást kell biztosítani valamennyi nyelv számára – hangoztatták az NPLD szakemberei.

Hozzászólásaikban **Santiago Fysas Aixela** spanyolországi katalán, **Petra Kammerevert** német és **Seán Kelly** ír néppárti képviselők, a szakbizottság tagjai szintén a kisebbségi nyelvek védelmében szálltak síkra, sőt egyenjogú használatuk biztosítását szorgalmazták a sportéletben és a digitális kommunikáció terén, valamint az Unió hivatalos intézményeinek keretében. **Piotr Borys** lengyel néppárti képviselő viszont arra mutatott rá, hogy a Tőkés László által mondottak egy igen súlyos problémát vetnek fel, azt tudniillik, hogy a 2004 után csatlakozott országokban létező kisebbségi problémákat az Unió nem kezeli megfelelő módon.

A bizottsági vitanap délutánján Alfonsi képviselő szervezésében **műhelymegbeszélésre** került sor, amelyen – többek között – a baszk, az occitán, a galíciai, a katalán, az olaszországi, szlovén nemzeti közösségek képviselői is részt vettek. A tanácskozáson mind a franciaországi, mind pedig a spanyolországi kisebbségi közösségek képviselői azt hangsúlyozták, hogy államaiknak változtatniuk kell eddigi, kisebbséggellenes gyakorlatukon, mivel a nyelvi, nemzeti közösségek elleni állampolitikák immár tarthatatlanok Európában. **Herbert Dorfmann** dél-tiroli EP-képviselő konkrét hazai példával érvelt: az autonóm **Dél-Tirol - Trento** területén a többségi olaszok és a kisebbségi németek mellett élnek az alig húszezer lelket számláló ladinok, akik már rég eltűntek volna, hogyha nem részesülnek hatékony állami védelemben. Hogyha a tagországok nem tesznek semmit, és nem fognak össze, a veszélyeztetett – kisebbségi – nyelvek pusztulásra vannak ítélve, éppen ezért az Unió és országaink felelőssége sorsdöntő – zárta szavait a dél-tiroli autonómia európai képviselője.

Brüsszel, 2013. március 21.

Tőkés László
EP-képviselő